

HUISZWALUWINVENTARISATIE NOORDOOST-TWENTE 2012

Evenals in 2011 kwam het huiszwaluwseizoen aarzelend op gang. Na de terugkeer van enkele vroege vogels bleef het op veel locaties enkele weken stil. Een koude en natte aprilmaand met daarna een echt koude eerste helft van mei, het KNMI spreekt van dikke-jassen-weer, zal daar een rol in hebben gespeeld. Maar de grote daling van het aantal broedparen t.o.v. voorgaande jaren doet vermoeden dat er veel vogels niet teruggekeerd zijn uit hun overwinteringsgebieden. Slechte omstandigheden daar of slecht weer tijdens de trek kunnen voor veel slachtoffers zorgen. Bovendien is in tal van landen de jacht op door ons beschermde vogels nog steeds niet verboden.

Telden we in 2010 en 2011 nog resp. 2109 en 2014 broedparen, in 2012 is dit gedaald tot het aantal van 1737 op 272 locaties. Een afname van 277 nesten, in percentages 13,8 %. Dit is in jaren niet voorgekomen. Hopelijk is dit een eenmalige uitschieter naar beneden.

Aantal nesten en bewoonde locaties

Jaar	Bewoonde locaties	Totaal aantal nesten
2003	278	1840
2004	273	1872
2005	293	2191
2006	293	2110
2007	284	1945
2008	281	2058
2009	286	2118
2010	282	2109
2011	287	2014
2012	272	1737

In bovenstaande tabel zien we het overzicht van de laatste 10 jaar.

Locatiegrootte

Hieronder verstaan we in dit verslag het aantal nesten dat op een bepaald adres (bezochte locatie) voorkomt.

Hoe volgens de landelijke verdeelsleutel de locatiegrootte, in procenten uitgedrukt, er in Noordoost-Twente uit ziet, is aangegeven in onderstaande tabel. (ter vergelijking drie jaargangen)

Categorie	Locatiegrootte	2010	2011	2012
A	1 nest	17,7 %	17,8%	19,9%
B	2 – 5 nesten	37,2 %	40,8%	40,0%
C	6 – 15 nesten	34,1 %	31,3%	33,1%
D	16 – 25 nesten	7,5 %	6,6%	5,5%
E	26 – 50 nesten	2,8 %	2,8%	1,1%
F	51 – 100 nesten	0,7 %	0,7%	0,4%

De percentages van 2012 verschillen globaal bekeken niet zo veel met die van beide voorgaande jaren. Toch lijkt er een toename te zijn, als we categorie A en B samenvoegen, in het aantal kleinere locaties, terwijl bij de grotere locaties (D+E+F) de trend dalend is.

Op nog maar 4 locaties waren er in 2012 meer dan 25 broedparen. Vorig jaar was dat nog op 10 plaatsen het geval. Dit jaar behoorden tot categorie E de locaties bij de fam. Keizer te Beuningen met 29 nesten (vorig jaar 31), bij familie Lubbers te Albergen met 44 (35) en bij de familie Broenink te Langeveen met 50 nesten (58).

In 2012 zien we in categorie F alleen nog maar de locatie bij de familie Zanderink uit De Lutte met 59 nesten. In 2011 en 2010 werden daar nog resp. 77 en 97 nesten aangetroffen. Dit is al een aantal jaren de grootste locatie in Noordoost Twente, maar helaas zien we ook hier de dalende tendens.

Noordoost-Twente onderverdeeld

In onderstaand overzicht zijn de plaatsen in ons telgebied met het aantal daar aanwezige locaties en nesten aangegeven. De paar kleine locaties in Hertme, Lonneker, en Vriezenveen behoren, als je naar de huidige gemeentegrenzen kijkt, eigenlijk niet tot Noordoost-Twente, maar worden al jaren door ons geteld. Door hun ligging net tegen de grens van ons gebied en door wijziging van gemeentegrenzen is het een logische keuze om ze te blijven meenemen. Tussen haakjes staan de aantallen van vorig jaar.

Plaats	locaties		nesten		Plaats	locaties		nesten	
	2011	2012	2011	2012		2011	2012	2011	2012
Agelo	14	14	117	93	Mander	9	7	70	62
Albergen	11	12	146	125	Manderveen	0	1	0	1
Beuningen	22	19	186	131	Mariaparochie	1	1	7	2
Brecklenkamp	1	2	12	10	N.Deurningen	5	4	15	12
De Lutte	32	30	270	210	Nutter	7	5	22	15
Denekamp	19	20	152	151	Oldenzaal	1	1	17	24
Deurningen	16	10	84	65	Ootmarsum	1	1	3	5
Enschede	0	0	0	0	Oud Ootmarsum	9	10	24	43
Fleringen	12	10	66	46	Overdinkel	0	0	0	0
Geesteren	16	17	92	103	Reutum	9	9	35	36
Hengelo	0	0	0	0	Rossum	37	34	235	200
Hertme	2	2	12	9	Saasveld	16	18	108	11
Hezingen	1	1	2	4	Tilligte	14	14	79	75
Langeveen	5	5	93	76	Tubbergen	2	2	5	3
Lattrop	7	6	26	17	Vasse	1	1	9	6
Lonneker	2	2	28	6	Vriezenveen	3	2	7	2
Losser	5	3	27	17	Weerselo	7	9	65	7

Kunstnesten

Van de in totaal 1737 bewoonde zwaluwnesten waren er 1316 door de vogels zelf gebouwd. De overige 421 bewoonde nesten bestonden uit kunstnesten. Dit is 24% van het totaal. Al jarenlang wordt hiervan op sommige locaties gebruik gemaakt als de vogels moeite hebben om een stevig nest te bouwen vanwege slecht 'bouw materiaal' of als pogingen tot nestbouw stranden door te gladde, moderne bouwmaterialen. In geheel Noordoost-Twente werd een totaal aantal kunstnesten gemeld van 722 stuks. Hiervan waren er zoals hierboven vermeld 421 bewoond. Dit is een bezettingspercentage van ruim 58 % (vorig jaar 61%).

Op verschillende locaties is de bezettingsgraad van kunstnesten hoog. Zo zijn bij de familie Loohuis in Geesteren van 32 aanwezige kunstnesten er 23 bezet, bij de familie Oude Hendriksman te Rossum van de 23 er ook 23 bezet. Bij B.Tijink in Agelo zijn er van de 21 kunstnesten 18 bezet, bij de familie Mensen uit Langeveen 15 van de 15 en bij de Fam. Loohuis aan de Broekhuisweg te Saasveld 12 van de 12. Op tal van plaatsen zijn kunstnesten een uitkomst om een kolonie van huiszwaluwen op peil te houden. De twee grootste locaties bestaan geheel uit eigengemaakte nesten. We zien hier de laatste jaren echter wel een geleidelijke daling van het aantal broedsels.

Huiszwaluwen zijn echte kolonievogels die van origine hun nesten tegen rotswanden 'plakken'. Kliffen en berghellingen vormen hun natuurlijke leefomgeving. Ze hebben in de loop der eeuwen hun leefgebied uit kunnen breiden doordat huizen en andere gebouwen van baksteen of beton een uitstekende plek bleken om te nestelen.

Opgemerkt.

- De meeste tellers hebben op hun lijsten ook meteen het aantal aanwezige nesten van de boerenwaluw bijgehouden. In het gehele telgebied werden in totaal 1506 nesten van de boerenwaluw vermeld. Dit is 18 % minder dan vorig jaar. Het doet vermoeden dat 2012 dan ook voor de boerenwaluw een slecht jaar is geweest.
- In het gebied van de vogelwerkgroep Losser telde men 296 boerenwaluwnesten. Daar telt men al jaren systematisch naast het aantal huiswaluw- ook expliciet de boerenwaluwnesten. In het 'Losserse' telde men vorig jaar 404 boerenwaluwnesten. Daar is dus sprake van een daling van maar liefst 27 %.
- Zowel voor de boeren- als de huiswaluw is 2012 geen goed jaar geweest.

Om te voorkomen dat een nest wegvalt van de gevel heeft J. Elderink uit De Lutte enkele grote spijkers op de nestplaatsen in de muur geslagen. Dit blijkt een prima houvast te bieden.

- Door in de periode van nestbouw een modderbad bestaande uit een mengsel van zand, leem en mest aan te leggen kan men eenvoudig de omstandigheden voor zwaluwen aanzienlijk verbeteren.
- Een bijzonder verhaal uit De Lutte: Mevrouw Beate Roesthuis is al jaar en dag bezig om de bij haar broedende huiswaluwen te behouden. Om alles rondom nestbouw enz. goed te kunnen volgen, heeft ze zelfs in een plat dak een paar lichtkoepels laten aanbrengen. Dat noaberschap ook bij huiswaluwen bestaat, blijkt volgens haar uit o.m. het volgende. Uit een in verval geraakt nest aan haar woning waren 3 jonge zwaluwen gevallen. Met haar handen heeft ze een tijdlang de diertjes warm gehouden, terwijl ondertussen haar man en een buurman de ladder beklommen om het nest met dun draad en gaas op te lappen. Toen na het terugplaatsen van de jongen de rust terugkeerde, verschenen een heleboel zwaluwen die met z'n allen het nest weer opbouwden. In een mum van tijd was het hersteld en was er zelfs geen metaaldraadje meer te zien. Alles zag er weer perfect uit. Nadien werden de jongen door alle zwaluwen gevoerd tot ze groot genoeg waren om uit te vliegen. Over 'noaberschap' gesproken!
- Ook dit jaar is de vaste groep tellers weer op pad geweest. Het zijn vrijwilligers van de Vogelwerkgroep Losser, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Denekamp, de Vogelwerkgroep van Heemkunde Ootmarsum en van Natuur- en Vogelwerkgroep De Grutto. Daarnaast heeft dhr. H. Braakhuis als vrijwilliger in een deel van Geesteren en Langeveen de inventarisatie op zich genomen.
- Weet u adressen van huiswaluwlocaties waar nog niet geïnventariseerd wordt, wilt u dit dan doorgeven aan een van de tellers die jaarlijks langs komen of aan de hieronder genoemde contactpersoon. Ook met vragen en tips kunt u bij hen terecht.

Tot slot willen we alle **'huiswaluwenbezitters'** bedanken voor alle medewerking en de gastvrije ontvangst van onze vrijwilligers en niet in de laatste plaats dank aan alle **vrijwilligers**.

Reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl